

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน DEVELOPMENT OF THE STUDENT CARE SYSTEM FOR DISABLED IN THE INCLUSIVE SCHOOLS OF BASIC EDUCATION

กนิษฐา แก้วจินดา^{1*} และฉลอง ชาตुरुประชีวิน²

Kanidda Kaewjinda^{1*} and Chalong Chatrurachewin²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: Kanidda.Khanoon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อเสนอการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสถานศึกษาที่เป็นแกนนำในการจัดการเรียนร่วมจำนวน 63 โรงเรียน โดยการเลือกโรงเรียนเรียนร่วมแบบเจาะจง จำนวน 63 แห่ง การศึกษาการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเรียนร่วมที่มีวิสัยปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง และการศึกษาแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 2) การนำเสนอร่างการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตรวจสอบความเหมาะสมของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และ 3) การประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการเรียนร่วม เลือกแบบเฉพาะเจาะจงโรงเรียนร่วมในจังหวัดแพร่ จำนวน 50 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และด้านผลผลิต

2. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่และสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ กระบวนการ ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การปกป้องและการคุ้มครอง การช่วยเหลือ และการส่งต่อ ส่วนด้านผลผลิต ประกอบด้วย ความช่วยเหลือทางการศึกษา คุณภาพของนักเรียนและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

การประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และ
 ความมีประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการ โรงเรียนเรียนร่วม การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The main objective of this research aimed at developing the student care system for the disabled in the inclusive school of basic education with three specific objectives: 1) studying the needs and the operation of the student care system for disabled in the inclusive schools of basic education, 2) constructing of the student care system for disabled, and 3) evaluating the feasibility and utility of student care system for disabled. The research procedure followed 3 steps; 1) to study the needs and operations of the student care system for disabled in the inclusive school of basic education was conducted by a survey of the opinions of school administrators and teachers in 63 inclusive schools selected by a simple random sampling technique, the observation study of 3 best practice schools of student care system in the inclusive schools and the interview of 9 experts in special education, 2) to construct the student care system for disabled was conducted by a focus group discussion of 9 experts, and 3) to evaluate the feasibility and utility of the student care system for disabled was conducted by holding a seminar for public hearing of the seminar participants from 50 inclusive schools of basic education administrators and teachers, purposely selected the inclusive school in Phrae Province.

The findings of the research were: 1) three needed components to operate effective student care system for disabled in the inclusive schools: inputs, process, and outputs, 2) the development of the student care system for disabled in the inclusive schools should be considered in terms of its three components. The input components of staff development, budgeting, building facilities and materials for disabled. The process components consisted of acquaintance of individual student, disable screening, disable development and caring, disable helping, and transferring. His output components consisted of educational assistance, the educational quality of disabled and effectiveness of educational management for disabled. As for the evaluation of the student care system for disabled, it was rated at the highest levels of feasibility and utility.

Keywords: Student Care System for Disabled, Inclusive Schools, Basic Education

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญอย่างมากในการดูแลช่วยเหลือเด็กพิการในสถานศึกษา รัฐบาลที่ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ โดยได้บัญญัติกฎหมายให้บุคคลพิการมีโอกาสดำเนินการศึกษา เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป และต้องได้รับการศึกษาที่เหมาะสมตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล ซึ่งในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” (The Government Gazette, 2011, p. 4)

การจัดการศึกษาให้กับเด็กพิการ ได้ดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการ ในระยะแรกได้จัดตั้งกองการศึกษาพิเศษเมื่อปี พ.ศ. 2495 เพื่อรับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการที่อยู่ในวัยเรียนและในเวลาต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการจัดการศึกษา จากเดิมที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนเฉพาะทางเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการแบบเรียนร่วม (Inclusive Education) ในโรงเรียนปกติ (Office of the Basic Education Commission, 2009) และเพื่อให้เป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ โดยยึดหลักการพื้นฐานว่า เด็กทุกคนควรเรียนด้วยกันโดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคหรือความแตกต่างที่อาจมี โรงเรียนต้องยอมรับและตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกันของเด็ก โดยจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง การให้การศึกษาร่วมกันเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุด สำหรับสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างเด็กที่มีความพิการกับเด็กปกติ การให้เด็กเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษเฉพาะทางควรเป็นกรณีพิเศษที่ห้องเรียนปกติไม่สามารถให้การศึกษาดำรงชีวิตตามความต้องการจำเป็นทางการศึกษาหรือสังคม

การเรียนร่วม (Inclusive Education) เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาที่ให้โอกาสแก่เด็กพิการได้เรียนร่วม ร่วมใช้ชีวิตกับเด็กปกติในระบบโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มศักยภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ สามารถช่วยเหลือตนเองได้และใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์แก่สังคม (Office of the Basic Education Commission, 2010) เนื่องจากมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความเป็นอยู่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ทุกคนต้องการเพื่อน เมื่อเป็นเด็กก็ต้องการเล่น เมื่ออยู่ในวัยเรียนก็ต้องการเพื่อนเรียน เพื่อนร่วมกิจกรรม เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็ต้องการเพื่อนคู่คิด ที่สำคัญมนุษย์แต่ละคนมีพื้นฐานความสามารถไม่เหมือนกัน มนุษย์จึงต้องพึ่งพาอาศัยกันตลอดเวลา คนพิการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงควรได้รับการปฏิบัติอย่างคนธรรมดาทั่วไป คือ ความช่วยเหลือ ความเห็นใจ ความเข้าใจ เท่าเทียมกับคนปกติ ดังนั้น การเตรียมคนพิการตั้งแต่เด็กเพื่อให้เขาพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ และให้โอกาสคนพิการได้ร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติจะช่วยให้เขามีเพื่อน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้บุคคลเหล่านั้นสามารถดำรงชีวิตรวมอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กพิการประเภทต่างๆ ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายและเจตนารมณ์ที่จะขยายโอกาสและการศึกษาสำหรับเด็กพิการให้ทั่วถึงและมีคุณภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมติดคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 – 2561 ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนพิการได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและ

เสมอภาค”ภายใต้นโยบาย 4 ข้อ คือ 1) คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค 2) คนพิการได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละประเภทความพิการในทุกระบบและรูปแบบการศึกษา 3)การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสำหรับคนพิการ (Ministry of Education, 2010) จากสารดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า รัฐกล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาในมิติใหม่ คือ การกำหนดสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย การเปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว และชุมชนมีสิทธิเสรีภาพ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ของตนจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า เด็กพิการทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ถ้าได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความพิการของเขา แนวการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการที่สำคัญ คือ ให้โอกาสเด็กพิการได้เรียนรู้ร่วมกับคนปกติในโรงเรียนปกติและดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนร่วมกับบุคคลอื่นๆ การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนจึงนับเป็นก้าวสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย (Utairatanakit, 1995) ในการจัดการเรียนร่วมนั้น เด็กพิการที่เข้าเรียนร่วมใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องเรียนปกติร่วมกับเพื่อนปกติ แต่ไม่ได้หมายความว่าเด็กทุกคนได้เรียนรู้ด้วยหลักสูตรเดียวกัน แต่เด็กเรียนร่วมกันด้วยการปรับหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการจำเป็นเฉพาะคน เพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาตามความต้องการจำเป็นและความจำเป็นของแต่ละคน

ความจำเป็นในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้ง ร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อเกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะการทำงานอย่างเป็นระบบที่มีกระบวนการทำงาน เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กพิการ

เด็กพิการในวัยเรียนของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีจากสถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2557 ข้อมูลเด็กพิการทั้ง 9 ประเภทพิการ ซึ่งหมายถึง นักเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดแบ่งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 จัดประเภทของคนพิการเป็น 9 ประเภท ดังต่อไปนี้ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ 5) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก 9) บุคคลพิการซ้อนที่เรียนร่วมอยู่ในโรงเรียนทั่วไป มีจำนวน 261,350 คน ใน 19,650 โรงเรียน (Ministry of Education, 2010)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่านักเรียนพิการเรียนร่วมมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เปิดโอกาสให้เด็กพิการที่ไม่สามารถเข้าโรงเรียนแบบประจำเฉพาะความพิการได้ให้ได้รับการศึกษาโดยเข้าเรียนในโรงเรียนปกติที่อยู่ใกล้บ้าน เพื่อให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาในทุกทุกด้านพร้อมกับเด็กปกติ ฝึกการช่วยเหลือตนเองและการอยู่ร่วมในสังคมปกติ เมื่อในโรงเรียนมีนักเรียนพิการเข้ามาเรียนร่วมมากขึ้น ปัญหาที่ตามมา ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการสอนเด็กพิการยิ่ง

เมื่อเด็กพิการและเด็กปกติมาเรียนร่วมกันทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (Ban Wang Klang School, 2013) นอกจากนี้ ยังพบปัญหาอีกหลายด้าน เช่น งบประมาณมีจำกัด ขาดเครื่องมือและเทคโนโลยีสำหรับเด็กพิการเรียนร่วม ครู และบุคลากรผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดความชำนาญด้านการจัดการเรียนการสอนเด็กพิการเรียนร่วม ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสม ตลอดจนขาดความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ Huadcharearn (2007) ส่วนแนวคิดที่เห็นต่าง คือ การจัดการเรียนร่วมมีประโยชน์ต่อนักเรียนพิการเป็นอย่างมาก นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน นอกจากนี้เด็กพิการสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นถึงปัญหาและความสำคัญในการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิการ จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนพิการเรียนร่วมได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ พร้อมทั้งได้รับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลรวมทั้งให้เด็กพิการเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการ เรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเสนอการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” เป็นการวิจัยแบบประสมของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทาง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การออกแบบสำรวจความต้องการจำเป็นและแนวทางของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนแกนนำในการจัดการเรียนร่วม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 63 โรงเรียน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นสถานศึกษาที่เป็นแกนนำในการจัดการเรียนร่วมประจำปีการศึกษา 2555 ตามประกาศของ สพฐ. จำนวน 63 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหาร 63 คน ครูผู้สอนในห้องเด็กพิการเรียนร่วม 63 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลในแบบสำรวจทั้งหมด จำนวน 126 คน

2. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แหล่งข้อมูลในการศึกษาโรงเรียนที่มีนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 แห่ง คือ โรงเรียน

ขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กโดยยึดเกณฑ์ตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบศึกษาเอกสาร และแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการศึกษาเด็กพิการเรียนร่วม จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

1. การยกร่างการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำข้อมูลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การตรวจสอบร่างการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ โดยการประชุมกลุ่ม จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ร่างการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและประเด็นในการประชุมกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และปรับปรุงร่างการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้จัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาจังหวัดแพร่ จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัย ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สื่อวัสดุอุปกรณ์ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2) กระบวนการ ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ 3) ผลผลิต ประกอบด้วย ด้านความช่วยเหลือทางการศึกษาด้านคุณภาพนักเรียน ด้านประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาและมีผลย้อนกลับเป็นกลไกในการปรับปรุงทั้ง 3 องค์ประกอบให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วม

ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย บุคลากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเด็ก งบประมาณ อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ หลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) กระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ 3) ผลผลิต ประกอบด้วย ความช่วยเหลือทางการศึกษา คุณภาพของนักเรียน และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

1.3 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย บุคลากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ปฏิบัติการสอนการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ครูประจำชั้นพิเศษ คณะกรรมการหรือคณะทำงาน ผู้ปกครอง บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเด็ก งบประมาณ อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศ กำกับ ติดตามและการประเมินผล 2) กระบวนการ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา การปกป้องและการคุ้มครอง การช่วยเหลือ และการส่งต่อ 3) ผลผลิต ประกอบด้วย ความช่วยเหลือทางการศึกษา คุณภาพของนักเรียน และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

2. ผลการสร้างการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บุคลากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเด็ก 2) งบประมาณ 3) อาคารสถานที่ 4) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การปกป้องและการคุ้มครอง 6) การช่วยเหลือ 7) การส่งต่อ องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความช่วยเหลือทางการศึกษา 2) คุณภาพของนักเรียน 3) ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาและมีผลย้อนกลับเป็นกลไกในการปรับปรุงทั้ง 3 องค์ประกอบให้บรรลุเป้าหมาย

3. ผลการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 50 คน มีความเห็นว่า การนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต โดยด้านผลผลิตมีความต้องการจำเป็นสูงสุด

รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย ส่วนแนวทางในการพัฒนา ด้านปัจจัยมี 7 แนวทาง ด้านกระบวนการมี 7 แนวทาง ด้านผลผลิตมี 3 แนวทาง ข้อค้นพบจากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการพัฒนาที่ยึดสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบให้มีความยั่งยืนและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เนื่องจากสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหรือองค์กรหนึ่งที่ต้องจัดระบบเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ของเด็กพิการเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่การพัฒนาจะต้องมีความสัมพันธ์เชิงระบบทำงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินงานครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงานและการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมจึงเป็นสิ่งสำคัญ และต้องมีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนที่จะไปสู่เป้าหมายอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการควบคุมคุณภาพ การนำแนวคิดเชิงระบบมาบริหารจัดการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้การบริหารจัดการในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Banathy (1992) ได้กล่าวถึง “ระบบ” คือ ส่วนต่างๆ ที่ถูกจัดรวมเข้าเป็นหน่วยเดียวกัน เพื่อสนับสนุนการทำงานตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้นโดยการแสดงออกมาในลักษณะของระบบและองค์ประกอบที่ต้องเกี่ยวข้องกันในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งทุกองค์ประกอบของระบบจะถูกปรับประยุกต์ให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกัน และสนับสนุนกันเพื่อทำให้การปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ดำเนินการไปอย่างสะดวกและเกิดการประสานงานกันตามลำดับขั้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Wilson (1991) ได้สรุปองค์ประกอบของระบบไว้ ดังนี้ 1) ปัจจัย (Input) คือ ทรัพยากรหรือสิ่งที่จำเป็นต้องนำเข้าสู่ระบบเพื่อก่อให้เกิดการทำงานทั้งนี้ทรัพยากรของและระบบจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันขึ้นกับประเภทของระบบ สำหรับระบบของสถานศึกษา ปัจจัยนำเข้าอาจประกอบด้วย นักเรียน หลักสูตร วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร ฯลฯ 2) กระบวนการ (Process) คือ การแปรสภาพปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรให้เปลี่ยนเป็นผลผลิต ทั้งนี้ กระบวนการจะมีลักษณะใดขึ้นอยู่กับประเภทของระบบเช่นกัน โดยกระบวนการของระบบสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารจัดการทรัพยากร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน เป็นต้น 3) ผลผลิต (Output) คือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของระบบ โดยผลผลิตของระบบสถานศึกษา ได้แก่ ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ตามหลักสูตรและความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคลากร เป็นต้น

สิ่งสำคัญที่สุดที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและครูในการไปศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี คือ ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบนักเรียนพิการนอกจากจะเป็นผู้ที่มีใจเมตตาแล้วยังเป็นผู้ที่มีความตั้งใจและปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำให้นักเรียนพิการเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ยอมเสียสละทั้งเงินทอง เวลา เพื่อช่วยเหลือรวมไปถึงเสาะแสวงหาหนทาง วิธีการเพื่อให้เด็กพิการสามารถช่วยเหลือตัวเองได้และดำรงชีวิตในชุมชน มีวิชาหาเลี้ยงชีพ ไม่เป็นภาระแก่สังคมซึ่งนับว่าเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง

2. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน บุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านอาคารสถานที่ 4) ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ทั้งนี้ เพราะปัจจัยความต้องการด้านบุคลากรซึ่งบุคลากรที่ต้องการประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือพิการเรียนร่วม ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมและส่งเสริมให้บุคลากร

นำหลักสูตรสำหรับนักเรียนปกติมาใช้กับนักเรียนพิการเรียนร่วม ทั้งนี้ ผู้บริหารมีความสำคัญในการบริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ และประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครองต่างๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องดูแล กำกับ นิเทศติดตามประเมินผล และให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน ปัจจัยความต้องการครูมีความต้องการครูที่มีความเสียสละ อดทน เอาใจใส่ต่อนักเรียนพิการเรียนร่วม มีความเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีการเลี้ยงดูบุตรพิการได้รับการพัฒนาเพื่อปฏิบัติการสอนเด็กพิการ และครูที่จะสอนเด็กพิการเรียนร่วมควรมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี เพราะครูต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียน จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนา จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา ดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน ครูจึงเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนและดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในบริบท สภาพแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมเด็กพิการเข้าใจในการจัดการเรียนร่วมมีเจตคติที่ดีพร้อมทั้งให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมเป็นเพราะคณะกรรมการต้องร่วมคิด ร่วมวางแผนและกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการ ส่วนความต้องการ ผู้ปกครอง บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนพิการมีความต้องผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ มีประสบการณ์ มีความเข้าใจในบริบทวัฒนธรรมของนักเรียนพิการเรียนร่วม ยิ่งทำให้บุคลากรมีความเสียสละ อดทน เอาใจใส่ต่อนักเรียนพิการ มีความเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีการเลี้ยงดูบุตรที่พิการ จะทำให้เด็กพิการเรียนร่วมเกิดความอบอุ่น อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขดังนั้นการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วมมีความเข้าใจและสามารถดำเนินการจัดการเรียนร่วมได้โดยเฉพาะผู้ปกครองเด็กพิการเรียนร่วมเกิดความรู้ในการดูแลบุตรหลานพิการได้อย่างถูกต้องและเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนร่วมเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจและเกิดความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hariwron (2008) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร พบว่า การบริหารจัดการกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่สามารถดำเนินการเป็นรูปธรรม ส่งผลให้การป้องกันการส่งเสริม และการแก้ไขปัญหาที่นักเรียนไม่ตรงตามสาเหตุที่แท้จริง เหตุผลหลัก คือ งบประมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งงบประมาณที่ได้รับไม่สามารถบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จได้

2.2 องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ กระบวนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การปกป้องและการคุ้มครอง การช่วยเหลือ การส่งต่อ ซึ่งสามารถอธิบายแต่ละกระบวนการ ดังนี้

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนด้วยวิธีการต่างๆ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย มีการจัดทำเป็นแฟ้มประวัตินักเรียนให้เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะ ครูต้องมีข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพราะความพิการที่หลากหลาย นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมในหลายลักษณะ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูมีความเข้าใจมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนพิการเรียนร่วมได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาที่นักเรียนพิการเรียนร่วม ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือเด็กพิการเรียนร่วม ดังนั้น การเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลจึงเป็นความ

จำเป็นที่ครูต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ban Wang Klang School (2013) ได้วิจัยการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านวังกวาง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านวังกวาง ในการศึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใช้วิธีการจัดกลุ่มสนทนา โดยครูประจำชั้นเป็นผู้ร่วมสนทนา เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกลุ่มสนทนาเป็นแบบบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการบันทึก นำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสร้างคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนปัญหาที่พบคือ การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ทำให้มีภาระงานเพิ่มมากขึ้น ครูประจำชั้นมีปัญหาการเยี่ยมบ้านนักเรียน ขาดทักษะการบันทึกข้อมูลในการปฏิบัติงานและประเมินพฤติกรรมนักเรียน

การคัดกรอง เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับความต้องการ สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะการคัดกรองนักเรียนทำให้การจัดกลุ่มที่ชัดเจนครูสามารถกำหนดวิธีการช่วยเหลือได้ แต่ทั้งนี้เกณฑ์การคัดกรองต้องมีมาตรฐาน เพื่อความมีประสิทธิภาพในการคัดกรองนักเรียน เพราะจะส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนได้ตรงตามความต้องการจำเป็นและเหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tha Tako School (2012) ได้กล่าวไว้ในรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการเรียนร่วมมีกระบวนการคัดกรอง คือ 1) กำหนด/ปรับปรุงเกณฑ์การคัดกรอง 2) พิจารณาข้อมูลเพื่อการคัดกรอง 3) ดำเนินการคัดกรอง 4) สรุปผลการคัดกรอง 5) รายงานผล/บันทึกผลการคัดกรอง

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนได้แก่ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้าน การจัดประชุมผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ข้อควรตระหนักในการดำเนินงานกิจกรรมประชุมผู้ปกครองครูควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม ควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคนครูควรนำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุง แก้ไขส่วนที่บกพร่องของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนเหล่านี้จะทำให้นักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ได้มีการพัฒนาตามศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้ถ้านักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาที่เหมาะสมกับความพิการและสภาพปัญหาของเขาก็จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเหล่านั้นไปสู่ความเป็นเลิศในด้านต่างๆ ได้ในขณะเดียวกัน หากได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้วยกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมก็อาจจะเป็นผลเสียกับนักเรียนพิการเหล่านั้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hariwron (2008) ได้วิจัยเรื่อง การออกโปรแกรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อป้องกันการลาออกของนักเรียน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จโดยมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สามารถเพิ่มระดับเกรดเฉลี่ยสูงขึ้น เพิ่มความเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น ได้รับการยอมรับนับถือมากขึ้นมีการพัฒนาความสนใจมาสู่การเรียนและประการสำคัญการจัดการเรียนร่วมต้องมีการยืดหยุ่น

การป้องกันและแก้ไขปัญห ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนพิการเรียนร่วมทุกคนอย่างใกล้ชิดและหาวิธีช่วยเหลือทั้งการป้องกัน และการแก้ไขปัญห โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและการแก้ไขปัญหเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเจริญเติบโต เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป การป้องกันและการแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนพิการเรียนร่วมนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 3 ประการ คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห การติดตาม ดูแลช่วยเหลือข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ 1) ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น ประวัติส่วนตัว ข้อมูลสุขภาพ ข้อมูลความพิการ ข้อมูลด้านการเรียน ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลครอบครัว ฯลฯ 2) ข้อมูลการคัดกรอง 3) ข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพราะการป้องกันและแก้ไข หากมีการติดตามดูแล ช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นลดลงหรือหมดไป และนักเรียนพิการสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างนักเรียนปกติ ฉะนั้นผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง รวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จำเป็นที่จะต้องสอดส่องดูแลเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นแล้วร่วมมือกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่งสอดคล้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ Ministry of Education (2011) กล่าวไว้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียนพิการเรียนร่วมก็เพื่อช่วยให้นักเรียนพิการเรียนร่วมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งหลาย

การปกป้องและการคุ้มครอง เด็กพิการเรียนร่วมจำเป็นต้องมีการปกป้องโดยให้ความอบอุ่น ความรัก ความเข้าใจให้นักเรียนพิการรู้สึกถึงความปลอดภัยไม่ถูกทอดทิ้ง และต้องให้ความคุ้มครองกับเด็กพิการเร่ร่อนหรือกำพร้าเด็กพิการที่ถูกทอดทิ้ง ทั้งนี้ เพราะการปฏิบัติต่อเด็กพิการเรียนร่วม โดยยึดหลักความเสมอภาคที่เด็กทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันและได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเพศ สีผิว เชื้อชาติ ภาษา สังคม ศาสนา และความพิการ การปฏิบัติต่อเด็กควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดกับเด็กไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม สถานศึกษาต้องปกป้องคุ้มครองเด็กจากสภาพแวดล้อมที่อันตราย แก้ไข ป้องกัน ในโรงเรียนด้วยการส่งเสริมการสอนวินัยเชิงบวก (Positive discipline) ผ่านการจัดกิจกรรมฝึกอบรมนักเรียนให้รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์อันตราย รู้จักหลบหลีกและขอความช่วยเหลือให้ได้รับความคุ้มครองปลอดภัย จัดให้มีโครงการดูแลพัฒนาเด็กพิการหรือกิจกรรมหลังเลิกเรียนเพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการปกครองดูแล จะทำให้เด็กมีความรู้สึกปลอดภัยและไม่ถูกทอดทิ้ง สอดคล้องกับแนวคิดของ Ministry of Education (2012) ที่ว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้น การจัดระบบการศึกษาจึงจัดบริการทางการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคนโดยไม่แยกความบกพร่อง หรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม จึงควรจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของแต่ละคน

การช่วยเหลือ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมที่อยู่ในสภาพยากลำบาก ครอบครัวยากจน โดยการสนับสนุนทุนการศึกษาและค่าใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการและการช่วยเหลือทางการแพทย์ ทั้งนี้ เพราะมีเด็กพิการหลายคนที่อยู่ในสภาพยากลำบากหรือยากจน ซึ่งโรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จำเป็นที่จะต้องเข้าไปช่วยเหลือ เรื่อง ทุนการศึกษา ให้ได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล หรือช่วยเหลือพวกอุปกรณ์การแพทย์ เพื่อให้นักเรียนพิการ สามารถใช้อุปกรณ์เหล่านั้น ช่วยเหลือตัวเองไม่ให้เป็นภาระแก่คนอื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ministry of Education (2012) ที่ต้องช่วยเหลือเด็กพิการเรียนร่วมการจัดการบริการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละคน เช่นการช่วยเหลือในเรื่องอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการและสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคนพิการด้านร่างกายจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการใช้ใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้

สามารถเคลื่อนไหว ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน พึ่งพาตนเองและเดินทางได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคน นอกจากนี้ เด็กพิการต้องการความช่วยเหลือด้านบริการสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาด ลิฟต์ ห้องน้ำสำหรับเด็กพิการ สื่อพิเศษ เช่น หนังสือ แผ่นกระดาษหนา เครื่องเขียนที่มีขนาด น้ำหนัก และวัสดุห่อหุ้มซึ่งเด็กพิการจับได้ถนัดมือ อุปกรณ์การเรียนที่เป็นแม่เหล็กซึ่งสามารถวางอยู่กับที่ได้ และอุปกรณ์ที่ดัดแปลงเพื่อช่วยเด็กพิการเรียนร่วมให้สามารถเรียนและใช้คอมพิวเตอร์ได้ เช่น แป้นพิมพ์ที่เห็นได้บนจอภาพ เม้าส์ที่มีลักษณะเป็นลูกบอล การเลือกหรือใช้คำสั่งโดยการสัมผัสหน้าจอก็เป็นต้น รวมทั้งปรับวิธีการเรียนการสอนบางประการเพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพของเด็กพิการเรียนร่วม

การส่งต่อ อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความต้องการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียน มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไปเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่าง ถูกทางและรวดเร็วขึ้น การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก ทั้งนี้เพราะ สภาพความพิการและสภาพปัญหาของนักเรียนพิการแต่ละคน มีความรุนแรงที่แตกต่างกัน จำเป็นที่จะต้องให้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านดูแล นอกเหนือจากครูประจำชั้น เพื่อให้เด็กนักเรียนพิการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่เป็นภาระของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ministry of Education (2010) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมว่า การป้องกันช่วยเหลือนักเรียนนั้น กรณีที่มีปัญหาการต้องการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรส่งต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต เป้าหมายของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วม มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ เพราะว่าการศึกษาคือพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนพิการที่นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ด้านโอกาสที่ได้รับบริการทางการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนพิการเรียนร่วมเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับได้เรียนต่อ ระดับสายอาชีพหรือเรียนต่อระดับอุดมศึกษาและนักเรียนพิการที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำความรู้ไป ประกอบอาชีพตามศักยภาพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้านคุณภาพนักเรียน นักเรียนต้องเป็นผู้ที่ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการประกอบอาชีพ ซึ่งคนพิการสามารถฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับ ความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของแต่ละคน โดยมีครูที่สามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมทั้งปรับวิธีการเรียนการสอน บางประการให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาของ Ministry of Education (2010) ที่ได้ระบุองค์ประกอบเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) ความเสมอภาคในการ ได้รับโอกาสทางการศึกษา หมายถึง การที่เด็กทุกคนที่มาจากกลุ่มสังคมต่างๆ มีโอกาสเข้าสู่ระบบโรงเรียน โดยพิจารณาว่าโรงเรียน เป็นแหล่งในการขัดเกลาทางสังคม 2) ความเสมอภาคในการอยู่รอดในโรงเรียน หมายถึง การที่เด็กมาจากกลุ่มสังคมต่างๆ อยู่ในโรงเรียนจนถึงระดับที่กำหนด ซึ่งโดยปกติจะหมายถึง ระดับชั้นประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา 3) ความเสมอภาคในผลผลิต หมายถึง การที่เด็กมาจากกลุ่มสังคมต่างๆ ได้ มีโอกาสศึกษาในสิ่งเดียวกัน ในระดับการศึกษาเดียวกันตามที่โรงเรียนกำหนด 4) ความเสมอภาคในผลลัพธ์ หมายถึง การที่เด็กพิการมาจากในสังคมต่างๆ ได้เข้าเรียนเหมือนกัน เรียนในสิ่งเดียวกันเด็กที่จบการศึกษาในระดับ เดียวกัน ควรจะมีสภาพชีวิตเหมือนกัน เช่น มีรายได้เท่าๆ กัน มีงานทำเหมือนกัน เป็นต้น

3. การประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 50 คน

ผลการประเมิน พบว่า ในภาพรวมมีความเป็นไปได้และมีความมีประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งนี้เพราะมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบตามหลักการพัฒนาระบบ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) ตามลำดับ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมถึงความต้องการจำเป็นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วม 2) ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน 3) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาในชั้นตอนที่ 1 ทั้ง 3 ชั้น มายกร่างการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) ผู้วิจัยตรวจสอบความเหมาะสมของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสนทนากลุ่ม 6) ผู้วิจัยประเมินการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านความเป็นไปได้และประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการดำเนินการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมมีความสมบูรณ์ครอบคลุม ในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และผู้ใช้ระบบมีความพึงพอใจในระบบดังกล่าว จึงทำให้ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นแรงบันดาลใจให้ทุกท่านได้มีจิตเมตตา ช่วยทำให้คนเหล่านี้ที่มีที่ยืนอยู่ในสังคมเหมือนมนุษย์ปุถุชนคนธรรมดาคนหนึ่งสามารถทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติได้ไม่ได้อับเป็นพลเมืองชั้นสองควรที่จะได้รับการปฏิบัติจากบุคคลทั่วไปอย่างให้เกียรติและทำให้เขามีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมไปใช้นั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องเห็นความสำคัญ และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อน โดยอาจมีการประชุมชี้แจงกับผู้ปกครองและนักเรียน ส่วนครูและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้สามารถดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการได้ตามกรอบและเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 ในการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมไปใช้นั้นต้องทำความเข้าใจและอาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจะประสบความสำเร็จ ดังนั้น การคัดเลือกบุคคลต่างๆ ที่มารับผิดชอบการพัฒนาระบบจึงต้องคัดเลือกบุคคลที่สนใจ สนุกสนาน ยินดีให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

1.3 ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและเป็นผู้ดำเนินการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการไปใช้เพื่อที่จะขับเคลื่อนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 สถานศึกษาควรมีการจัดสรรครูที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาสอนนักเรียนพิการเรียนร่วมเพื่อจะได้มีเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน นอกจากนี้สถานศึกษาควรประสานขอความร่วมมือจากศูนย์การศึกษาพิเศษ สถานพยาบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วม

1.5 สถานศึกษาควรออกเยี่ยมบ้านนักเรียนและดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องทราบสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของนักเรียนและเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลและนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดกรองจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อการส่งเสริมพัฒนาและป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนได้ตรงตามประเด็นและเหมาะสมตามสภาพของนักเรียน

1.6 สถานศึกษาควรจัดหาปัจจัยสนับสนุนให้กับเด็กพิการเรียนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) การสนับสนุนความพร้อมด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน เพื่อให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีเด็กพิการเรียนร่วมสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ทัดเทียมกับพื้นที่อื่นๆ 2) การสนับสนุนงบประมาณเพื่อซ่อมแซมปรับปรุงอาคารเรียนและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็กพิการเนื่องจากหลายโรงเรียนมีสภาพอาคารเรียนชำรุด ทรุดโทรมและมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนของเด็กพิการเรียนร่วม

1.7 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมโดยให้สถานศึกษาเพิ่มเติมการปกป้องและการคุ้มครองและการดูแลช่วยเหลือในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนปกติ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดเทศบาล โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในสังกัดอื่นๆ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในสังกัดอื่นๆ

References

- Banathy, Bela H. (1992). *A systems view for education: Concepts and principles of effective practice*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications, Visual Impairment and Blindness.
- Ban Wang Klang School. (2013). *System development of children counseling in Ban Wang Klang School*. Phrae: Phrae Primary Educational Service Area Office 2. (in Thai)
- Hariwron, S. (2008). *System development of children counseling in Bankruat Wittayakarn School*. Buriram: Buriram Primary Educational Service Area Office 2. (in Thai)
- Huadcharearn, I. (2007). *Alternative: Performance of student care and support system of schools under the Jurisdiction of the Office of Prachinburi Educational Service* (Master thesis). Bangkok: Valaya Alongkorn Rajabhat University. (in Thai)

Ministry of Education. (2010). *Children counseling under the Office of the Basic Education*.

Bangkok: Shipping and Packing Organization. (in Thai)

Ministry of Education. (2011). *Problem solving of children counseling*. Bangkok: Prikwarn Graphic.

(in Thai)

Ministry of Education. (2012). *Educational for disabled*. Bangkok: Council Printing House. (in Thai)

Office of the Basic Education Commission. (2009). *Educational guidelines for disabled children*.

Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. (in Thai)

Office of the Basic Education Commission. (2010). *Children counseling for life skills*. Bangkok: n.p.

(in Thai)

Tha Tako School. (2012). *Children counseling report*. Uttaradit: Tha Tako School. (in Thai)

The Government Gazette. (2011). *Dictionary of the Royal Society, B.E. 2554 (2011)*. Bangkok:

Sirivatana Interprint. (in Thai)

Utairatanakit, D. (1995). *Educational for disabled in the era of globalization*. Bangkok: Institute of

Academic Development. (in Thai)

Wilson, B. (1991). *Systems: Concepts, methodologies and applications*. New York: John Wiley &

Sons.